TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Quy y số qua wifi và trải nghiệm ảo

ISSN: 2734-9195 09:59 04/11/2026

Có thể số hóa kinh điển, thư viện, hoạt động giáo dục và hoằng pháp, nhưng không thể số hóa sự giác ngộ, mua bán công đức hay biến niềm tin thành một trò chơi tương tác.

Trào lưu "Quy y Wi-Fi", "đi chùa online" phản ánh hiện thực thời đại công nghệ, đặt ra những vấn đề đáng suy ngẫm về bản chất tu tập, giá trị tâm linh và giới hạn của việc số hóa đời sống tín ngưỡng.

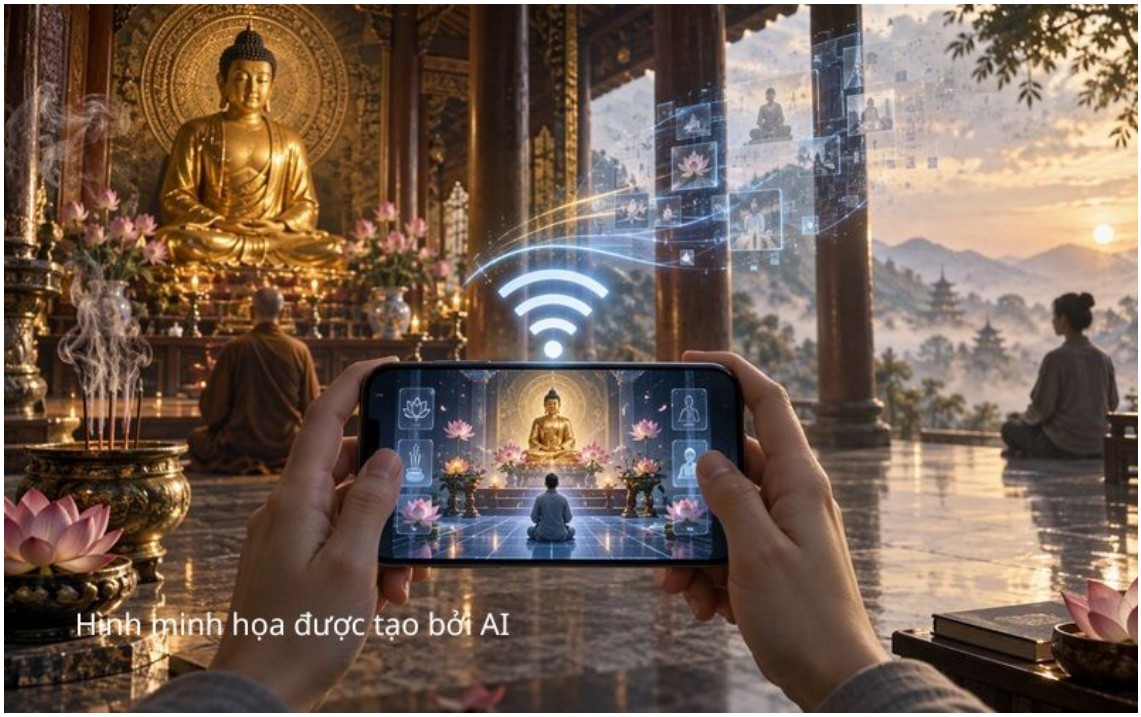
Khi một cú chạm màn hình có thể tạo ra hình ảnh dâng hoa, thắp hương, cúi lạy trước tượng Phật, liệu con người đang thực sự tiếp cận phật pháp hay chỉ đang trải nghiệm một sản phẩm công nghệ mang màu sắc tâm linh?

Khi nghi lễ bị game hóa

"Quy y Wi-Fi" là một cách nói mang tính ẩn dụ, có phần hài hước nhưng chứa đựng một vấn đề nghiêm túc không chỉ về thuật ngữ mà còn trong bối cảnh cuộc sống hiện tại.

Wi-Fi giúp con người kết nối với thế giới thông tin, nhưng không phải là đối tượng nương tựa tâm linh trong Phật giáo.

Quy y Tam bảo là quy y Phật, quy y Pháp và quy y Tăng; đó là sự xác lập niềm tin, nhận thức và định hướng thực hành trên con đường giác ngộ, chứ không phải một thao tác đăng nhập vào nền tảng trực tuyến.

Trong giáo lý nhà Phật, lễ Phật không chỉ nằm ở động tác cúi đầu hay chắp tay. Giá trị của sự lễ kính còn thể hiện ở tâm khiêm cung, sự nhận thức về công hạnh giác ngộ và quyết tâm học tập, thực hành theo con đường đức Phật đã chỉ dạy.

Tương tự, tụng kinh không đơn thuần là phát ra âm thanh hay thực hiện một thao tác được lập trình; điều cốt yếu là hiểu nghĩa kinh, quán chiếu và vận dụng lời Phật dạy vào đời sống.

Bởi vậy, cần phân biệt việc sử dụng thiết bị điện tử để hỗ trợ tu học với việc xem những thao tác kỹ thuật là sự thay thế cho thực hành tâm linh.

Một nhân vật ảo có thể thực hiện hàng trăm động tác cúi lạy, nhưng điều đó không đồng nghĩa người điều khiển đã thực sự chuyển hóa được tâm kiêu mạn.

Một đóa hoa kỹ thuật số có thể xuất hiện trước tượng Phật, nhưng không thể mặc nhiên thay thế ý nghĩa của tâm thành kính và hành động thiện lành.

Đáng lo ngại hơn là khi một số ứng dụng thiết kế hoạt động tâm linh theo cơ chế trò chơi, như hoàn thành nhiệm vụ để nhận điểm, thực hiện thao tác để tích lũy công đức, mua vật phẩm ảo để dâng lễ hoặc mở khóa những trải nghiệm đặc biệt.

Khi đó, ranh giới giữa thực hành Phật pháp và giải trí tương tác sẽ trở nên mong manh.

Cần nhấn mạnh rằng công đức không phải điểm thưởng trong trò chơi điện tử; bố thí không đồng nhất với mua bán vật phẩm ảo; tu tập không phải quá trình hoàn thành những nhiệm vụ được lập trình sẵn.

Trong tinh thần Phật giáo, giá trị của hành vi thiện còn gắn với động cơ, nhận thức và sự chuyển hóa nội tâm. Do đó, không thể lấy số lần chạm màn hình, số hoa ảo đã dâng hay số lượt lễ bái của một nhân vật kỹ thuật số làm thước đo công phu tu tập của con người.

Một cú chạm màn hình có thể tạo ra hình ảnh một đóa hoa dâng Phật, nhưng không thể tự động làm nảy nở một tâm thiện.

Có thể tải ứng dụng để nghe kinh, nhưng không thể tải về trí tuệ giác ngộ như tải một phần mềm. Đó chính là giới hạn mà công nghệ cần được nhận thức rõ khi bước vào đời sống Phật giáo.

Ranh giới cần được kiểm soát

Vấn đề đáng quan tâm hơn cả không nằm ở sự tồn tại của chùa online mà ở cách thức một số nền tảng khai thác nhu cầu tâm linh của người sử dụng.

Báo chí những ngày đầu tháng 11/2026 đã phản ánh hiện tượng một số ứng dụng cho phép người dùng mua hoa ảo, dâng lễ vật trực tuyến, thực hiện các nhiệm vụ tâm linh và tham gia những hoạt động có yếu tố thu phí.

Có trường hợp người dùng bỏ tiền mua vật phẩm kỹ thuật số để thực hiện nghi thức dâng cúng. Một số nền tảng còn đưa quảng cáo vào cơ chế nhiệm vụ, khiến trải nghiệm tâm linh có nguy cơ bị gắn với hoạt động thương mại.

Ở đây, cũng phải có nhận thức rằng, không thể mặc định mọi dịch vụ có thu phí đều là trục lợi, cũng không thể phủ nhận quyền xây dựng các sản phẩm công nghệ phục vụ nhu cầu giải trí hoặc học tập.

Nhưng khi một nền tảng sử dụng biểu tượng Phật giáo, danh nghĩa nhà chùa và tâm lý cầu an, cầu phúc để thúc đẩy giao dịch, cần phải đặt ra những câu hỏi về tính minh bạch và trách nhiệm.

Ai sở hữu ứng dụng? Ai kiểm duyệt nội dung? Khoản tiền người dùng chi trả được sử dụng vào mục đích gì? Nền tảng có được Giáo hội hoặc cơ sở tự viện xác nhận hay không?

Những lời quảng bá về tích lũy công đức, cầu an, giải hạn có căn cứ Phật học hay chỉ là phương thức kích thích nhu cầu tiêu dùng?

Đặc biệt, không thể để niềm tin của người dân trở thành công cụ tạo doanh thu bằng cách đánh vào nỗi lo bệnh tật, bất an, khó khăn gia đình hoặc mong muốn đổi vận.

Nếu người dùng bị dẫn dắt đến suy nghĩ rằng bỏ nhiều tiền mua lễ vật ảo sẽ được nhiều phước báu hơn, hoặc thực hiện nhiều thao tác trực tuyến sẽ tích lũy công đức nhiều hơn, thì đó không còn là câu chuyện đổi mới phương thức hoằng pháp mà đã trở thành vấn đề lệch chuẩn nhận thức tôn giáo.

Phật giáo hướng con người đến chuyển hóa tham, sân, si, thực hành từ bi, trí tuệ và trách nhiệm đối với bản thân, cộng đồng.

Bởi vậy, mọi hình thức lợi dụng danh nghĩa Phật giáo để kinh doanh sự sợ hãi, nuôi dưỡng mê tín hoặc đánh tráo khái niệm công đức đều cần được nhận diện và chấn chỉnh.

Điều cần phê phán không phải là công nghệ, mà là lòng tham được khoác lên chiếc áo công nghệ; không phải là việc đưa Phật pháp lên mạng, mà là việc biến Phật pháp thành công cụ để khai thác thị trường niềm tin.

Đổi mới phương tiện, giữ vững chính pháp

Đứng trước xu thế chuyển đổi số, Phật giáo Việt Nam không thể đứng ngoài sự phát triển của khoa học và công nghệ. Ngược lại, đây là cơ hội để mở rộng không gian hoằng pháp, nâng cao hiệu quả giáo dục Phật học và đưa những giá trị từ bi, trí tuệ, nhân văn đến gần hơn với cộng đồng.

Tại Đại hội đại biểu Phật giáo toàn quốc lần thứ X, nhiệm kỳ 2026-2031, chuyển đổi số và đổi mới quản trị được xác định là một trong những định hướng quan trọng.

Thông tin tại buổi họp báo trước thềm Đại hội, đại diện Giáo hội cho biết, Giáo hội đang nâng cấp nền tảng mạng xã hội Phật giáo Butta, phát triển các tiện ích như Thiền đường số, Không gian lễ Phật, Thư viện Phật pháp và những công cụ hỗ trợ học tập, thực hành Phật pháp trực tuyến.

Đây là hướng đi đáng chú ý, thể hiện tinh thần chủ động thích ứng với thời đại mới.

Tuy nhiên, để chuyển đổi số thực sự trở thành động lực phát triển Phật giáo, cần xác lập những nguyên tắc rõ ràng.

Trước hết, Giáo hội cần xây dựng cơ chế xác thực các nền tảng, trang thông tin và tài khoản hoạt động nhân danh Phật giáo; phân biệt rõ kênh hoằng pháp chính thống với những ứng dụng thương mại tự phát.

Đồng thời, cần có quy tắc minh bạch đối với hoạt động tiếp nhận cúng dường, quyên góp và giao dịch trực tuyến, bảo đảm người sử dụng được cung cấp thông tin chính xác, không bị dẫn dắt bởi những quảng cáo sai lệch về công đức, cầu an hay phước báu.

Bên cạnh đó, cần chú trọng đào tạo năng lực truyền thông số cho Tăng Ni, xây dựng nội dung Phật học có chất lượng, phát triển thư viện kinh điển điện tử, các khóa học giáo lý, chương trình thiền tập và hướng dẫn thực hành chính niệm.

Công nghệ phải trở thành phương tiện giúp người học hiểu sâu hơn về Phật pháp, chứ không chỉ tạo ra những trải nghiệm tương tác bề nổi.

Quan trọng hơn, phải bảo vệ vai trò không thể thay thế của tự viện, Tăng đoàn và sinh hoạt cộng đồng trong đời sống Phật giáo.

Ngôi chùa không chỉ là nơi con người đến thắp một nén hương hay cúi đầu trước tượng Phật, mà còn là không gian giáo dục đạo đức, thực hành từ bi, kết nối cộng đồng và nuôi dưỡng đời sống tinh thần. Không gian số có thể hỗ trợ những hoạt động ấy, nhưng không nên được xem là sự thay thế toàn diện.

Đại hội Phật giáo toàn quốc lần thứ X diễn ra trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới, đặt ra yêu cầu đổi mới mạnh mẽ phương thức hoạt động của Giáo hội.

Trong hành trình ấy, chuyển đổi số cần được nhìn nhận không chỉ như một nhiệm vụ kỹ thuật, mà còn là trách nhiệm bảo vệ, truyền bá và phát huy những giá trị cốt lõi của Phật giáo trong xã hội hiện đại.

Phật giáo có thể bước vào kỷ nguyên Wi-Fi, nhưng không thể để chính pháp bị hòa tan trong thế giới ảo.

Có thể số hóa kinh điển, thư viện, hoạt động giáo dục và hoằng pháp, nhưng không thể số hóa sự giác ngộ, mua bán công đức hay biến niềm tin thành một trò chơi tương tác.

Một nền Phật giáo hiện đại không được đánh giá bằng số lượng ứng dụng, lượt truy cập hay người tham gia trực tuyến, mà phải được nhìn nhận qua khả năng chuyển hóa con người, nuôi dưỡng đạo đức và đóng góp cho cộng đồng.

Tác giả: **Vững Nguyễn**